

МЕДИЧНА ОСВІТА

УДК: 37.011.32+37.046.16+616.053.2

СПЕЦИФІКА ВПРОВАДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ У ВИКЛАДАННІ НЕОНАТОЛОГІЇ

А.Б.Волосянко, З.Р.Кочерга, О.Б.Синоверська, Л.Я.Іванишин, О.О.Цицюра, О.В.Кузенко, Ю.І.Алексєєва

Івано-Франківський національний медичний університет

СПЕЦИФИКА ВНЕДРЕНИЯ ОСНОВНЫХ ПРИНЦИПОВ БОЛОНСКОГО ПРОЦЕССА В ПРЕПОДАВАНИИ НЕОНАТОЛОГИИ

А.Б.Волосянко, З.Р.Кочерга, О.Б.Синоверская, Л.Я.Иванишин, О.О.Цицюра, О.В.Кузенко, Ю.И.Алексеева

Ивано-Франковский национальный медицинский университет

SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE IMPLEMENTATION OF THE BASIC PRINCIPLES OF BOLOGNA PROCESS IN NEONATOLOGY TEACHING

A.B.Volosianko, Z.R.Kocherha, O.B.Synovers'ka, L.Ya.Ivanyshyn, O.O.Tsytsiura, O.V.Kuzenko, Yu.I.Alekseieva

Ivano-Frankivsk National Medical University

Резюме. В умовах реформування системи медичної освіти України важливим фактором підготовки фахівців стає підвищення ефективності навчання. У статті обговорюються нагальні проблеми викладання неонатології під час переходу до кредитно-модульної системи ECTS. Проведення дослідження ґрунтувалося на поглибленому аналізі науково-педагогічної літератури з проблеми методів навчання, вивченні навчально-методичної документації закладів медичної освіти, узагальненні масового і передового педагогічного досвіду, теоретичному аналізі та синтезі отриманих даних. На сучасному етапі основними напрямками впровадження інноваційних технологій є збільшення питомої ваги самостійної позааудиторної роботи студентів та застосування сучасних засобів контролю знань із використанням рейтингової системи оцінювання рівня знань. Максималізація самостійної роботи студента, методики її проведення, форми і методи контролю за отриманими результатами є, на нашу думку, перевагами навчання в рамках Болонської програми. Доцільно розширити обсяг та форми самостійної роботи студентів шляхом впровадження практики реферативних повідомлень, індивідуальних творчих робіт із використанням результатів сучасних наукових досліджень. Відповідно до Болонського процесу слід відкоригувати практичну сторону навчання із врахуванням специфіки роботи у відділеннях новонароджених.

Ключові слова: неонатологія, кредитно-модульна система, навчальний процес, самостійна робота студентів

Резюме. В условиях реформирования системы медицинского образования Украины важным фактором подготовки специалистов является повышение эффективности обучения. В статье обсуждаются неотложные проблемы преподавания неонатологии при переходе на кредитно-модульную систему ECTS. Проведение исследования основаны на углубленном анализе научно-педагогической литературы, касающейся проблемы методов обучения, изучении учебно-методической документации заведений медицинского образования, обобщении массового и передового педагогического опыта, теоретическом анализе и синтезе полученных данных. На современном этапе основными направлениями внедрения инновационных технологий является увеличение удельного веса самостоятельной внеаудиторной работы студентов и применения современных средств контроля знаний с использованием рейтинговой системы оценивания уровня знаний. Максимализация самостоятельной работы студента, методики ее проведения, формы и методы контроля за полученными результатами есть, по нашему мнению, преимуществами образования в контексте Болонской программы, целесообразно расширить объем и формы самостоятельной работы студентов путем внедрения практики реферативных сообщений, индивидуальных творческих работ с использованием результатов современных научных исследований. В соответствии с Болонским процессом необходимо откорректировать практическую сторону обучения, с учетом специфики работы в отделениях новорожденных.

Ключевые слова: неонатология, кредитно-модульная система, учебный процесс, самостоятельная работа студентов

Summary: In conditions of reforming the system of medical education in Ukraine it is necessary to increase the efficiency of education as an important factor in medical specialists' training. The article discusses the urgent problems of teaching neonatology concerned with the introduction of ECTS credit-modular system. Our investigation is based on the in-depth analysis of scientific-pedagogical literature about the problems of methods of education, study of educational-methodical documentation from different medical establishments, consolidation of mass and advanced pedagogical experience, theoretical analysis and synthesis of the received data. The basic directions, in the process of implementation of innovative technologies at present time, are concerned with the increase of the amount of students' self-guided work and the use of modern means for the control of gained knowledge with the help of rating system. Maximization of the amount of students' self-guided work, methods of its conduction, and methods and forms of control of the received data is, to our mind, the main advantage of educational process within the bounds of the Bologna program. It is reasonable to diversify the amount and forms of students' self-guided work by means of making reports, carrying out individual creative work using the results of modern scientific investigations. In accordance with the Bologna process, it is necessary to update the practical side of education, taking into account specific features of work in the newborn unit.

Key words: neonatology, credit-modular system, educational process, students' self-guided work.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень. Одним із пріоритетних принципів державної політики в галузі освіти є впровадження в Україні світової системи вищої освіти. Вихід України на світовий освітній ринок на сьогодні поєднується зі збереженням і розвитком традицій і

досягнень вищої української школи. Освітнями широко дискутуються питання реформи академічної сфери із постійним визначенням позитивних та негативних положень Болонської декларації. Темі впровадження кредитно-модульної системи в освіту присвячено багато дослідницьких

робіт та виступів на наукових конференціях у країнах, яких так чи інакше торкнувся інноваційний процес [4]. Складається враження, що через удавану простоту питання навіть експерти, минаючи стадію фактичного аналізу стану справ, поспішають негайно перейти до відстоювання заздалегідь сформованої позиції “за” або “проти”. Така ситуація підтверджує актуальність досліджуваної проблеми, оскільки вимагає необхідності точного розуміння та чіткого усвідомлення як самої специфіки вимог, так і функцій кожного університету стосовно впровадження аспектів кредитно-модульної системи у реалії освітянського буття.

На сучасному етапі основними напрямками впровадження інноваційних технологій є збільшення питомої ваги самостійної позааудиторної роботи студентів та застосування сучасних засобів контролю знань із використанням рейтингової системи оцінювання рівня знань [1, 2]. На особливу увагу цей аспект заслуговує в медичних ВУЗах – адже мова йде про підготовку лікаря - спеціаліста, який повинен бути готовим до прийняття виваженого самостійного рішення в складній, інколи непередбачуваній ситуації.

Використання практичної діяльності студентів у навчальному процесі сприяє кращому засвоєнню та розумінню сутності захворювань, допомагає швидшому оволодінню та удосконаленню практичних навичок з використанням в засвоєнні програмного матеріалу інших систем сприйняття (зорової, слухової, тактильної та ін.), допомагає розвивати не лише теоретичне, але і клінічне мислення, покращує медико-соціальну орієнтацію в спілкуванні з практичними лікарями та допоміжним медичним персоналом [5, 6]. Перевагою клінічного навчання студентів в Україні є широкий і вільний доступ студентів до хворих, в той час, як в зарубіжних країнах він обмежений рамками вимог страхової медицини, що передбачають стандартний рівень діагностики і лікування та обмеження будь-яких обставин, що утруднюють ці процеси, як, наприклад, практика студентів у лікувальних установах.

Усі форми роботи викладача із студентами - медиками повинні мати одну мету – поповнення рівня теоретичних знань та оволодіння певними практичними навичками при вивченні питань клініки, діагностики, диференційної діагностики, лікування, розробки заходів первинної та вторинної профілактики окремих нозологічних форм, виходячи із принципів доказової медицини [3]. При цьому необхідно розумно застосовувати реформу освіти, спираючись на особливості вищого навчального закладу. Специфіка нашого університету, як, втім, й інших вищих медичних навчальних закладів України, вимагає гнучкого і лояльного впровадження реформ Болоньї в освітній процес.

Завданням і проблемам, що виникають при впровадженні цих заходів на кафедрі педіатрії з курсом дитячих інфекційних хвороб, присвячена дана стаття. На сьогоднішнє навчання на нашій кафедрі проводиться відповідно до типової навчальної програми, яка передбачає вивчення дисципліни “Педіатрія” студентами IV-V курсів і включає 4 навчальних семестри, 4 модулі та 10,5 кредитів. Програма другого модулю «Неонатологія» містить 3 змістових модулі, в рамках яких 32 години відводиться на практичні заняття і 18 годин – на самостійну роботу студента.

Неонатологія (грец. neos новий + лат. natus + грец. logos) – це розділ педіатрії, що вивчає фізіологічні особливості та захворювання дітей з моменту народження до 28 діб життя, тобто в період новонародженості. Нетривалий неонатальний період представляє окреслений етап в онтогенезі кожного індивіда. Він є продовженням анте- та інранатального періодів, повністю обґрунтований ними, і, в свою

чергу, зумовлює подальший постнатальний розвиток. Неонатологія як самостійний розділ медичної науки і практики почала свій розвиток у першій половині XIX ст. Тривалий шлях історичного розвитку призвів у 1960 році до становлення її як самостійної дисципліни. Для нової генерації лікарів розвиток неонатології є могутнім стимулом до розробки наукової бази нової спеціальності. Темпи прогресу в діагностиці і веденні новонароджених усього за кілька останніх десятиліть є безпрецедентними, порівняно майже з усіма іншими галузями медицини.

Слід вказати, що нині існуюча програма підготовки студентів на IV курсі не передбачає їхнього ознайомлення із специфікою неонатального періоду. Тому студенти підходять до вивчення неонатології на V курсі, не зовсім усвідомлюючи особливості розділу педіатрії. На нашу думку, починати ознайомлення студентів із основами неонатології необхідно з чіткого усвідомлення ними основних анатомо-фізіологічних особливостей здорової новонародженої дитини, що, на жаль, не передбачено існуючою програмою. Вивчення модулю “Неонатологія” відповідно до програми починається з теми “Особливості адаптації недоношених дітей”. Видається доцільним розпочинати даний розділ з вступної лекції, яка включає вивчення основних понять періоду новонародженості, фізіології новонароджених, особливостей догляду за здоровою новонародженою дитиною, принципів грудного вигодовування та огляд державних документів, які регламентують роботу неонатальної служби в Україні.

Також слід переглянути кількість годин, відведених на практичні заняття та лекційний курс з розділу “Неонатологія”. Так, студенти медичного факультету, що навчаються за спеціальністю “Педіатрія”, потребують більш детального вивчення даного розділу.

Недоцільно, на нашу думку, виносити для самостійного опрацювання курацію новонароджених, оскільки написання історії захворювання з неонатології вимагає певних навиків і досвіду роботи з немовлятами, їхніми батьками та медперсоналом і в кожному випадку потребує присутності викладача. Це стосується як збору анамнестичних даних та скарг, так і об’єктивного обстеження, що має ряд відмінностей від такого, прийнятого в педіатрії загалом. Тільки під контролем викладача студенти можуть працювати у відділеннях патології новонароджених, відділенні недоношених дітей та у реанімації новонароджених. Тому самостійна робота студентів біля ліжка хворого в рамках вивчення неонатології повинна бути зведеною до мінімуму. В той же час, було б доцільно розширити обсяг та форми самостійної роботи студентів в рамках вивчення цього модулю шляхом впровадження практики реферативних повідомлень, індивідуальних творчих робіт із використанням результатів сучасних наукових досліджень.

Висновки

1. Максималізація самостійної роботи студента, методики її проведення, форми і методи контролю за отриманими результатами є, на нашу думку, перевагами навчання в рамках Болонської програми.

2. Ми вважаємо, що відповідно до Болонського процесу необхідно відкоригувати практичну сторону навчання, із врахуванням специфіки роботи у відділеннях новонароджених.

Література

1.Зубаренко О.В. Організація самостійної роботи студентів за умов модернізації медичної освіти / О.В. Зубаренко, Т.В. Соєва,

О.О. Портнова: мат. навчально-наукової конференції «Інтеграція української медичної освіти в європейський та американський медичний простір». – Тернопіль. № 15–16 травня 2006 року. – С. 173–174.

2. Малахів В.П. Організація контролю самостійної роботи студентів при переході до європейської системи навчання / В.П. Малахів, В.С. Ситніков: мат. Міжнародної конференції «Перспективи вищої освіти: роль між університетських консорціумів». – Миколаїв. – 2004. – С. 46–48.

3. Організація самостійної роботи студентів на випускній кафедрі ДонДМУ з розділу «Дитяча кардіоревматологія» / С. В. Прохолов, Л. Л. Челпан, І. М. Островський [із співав.] // Медична освіта. – 2006. – №1. – С. 37–38.

4. Медична освіта у світі та в Україні / Ю. В. Поляченко, В. Г. Педерей, О. П. Волосовець, [та інші.] – К., Книга плюс, 2005 – 383 с.

5. Скакун М.П. Підготовка і введення основ доказової медицини в навчальний процес медичних вищих навчальних закладів освіти / М. П. Скакун: Зб.: Доказова медицина у спектрі наукової медичної інформації та інноваційної політики: матеріали науково-практичної конференції–семінару. 12–13 травня 2005 року. Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – С. 53–55.

6. Вища освіта України і Болонський процес / М. Ф. Степко, Я. Я. Боллобаш [та ін.] Навчальний посібник / За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.

Одержано 21.12.2009 року.

УДК 371.322+612.017.1+616-056.3

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КЛІНІЧНОЇ ІМУНОЛОГІЇ ТА АЛЕРГОЛОГІЇ

Є.М.Нейко, Н.Р.Матковська, В.Я.Камінський, П.Р.Герич, В.Ю.Вишиванюк, І.О.Костицька, О.М.Сухолитка, Д.Б.Соломчак

Івано-Франківський національний медичний університет

ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КЛИНИЧЕСКОЙ ИМУНОЛОГИИ И АЛЛЕРГОЛОГИИ

Е.М.Нейко, Н.Р.Матковская, В.Я.Каминский, П.Р.Герич, В.Ю.Вишиванюк, И.А.Костицкая, О.М.Сухолитка, Д.Б.Соломчак

Івано-Франківський національний медичний університет

ORGANIZATION OF STUDENTS' INDEPENDENT WORK IN THE PROCESS OF STUDY OF CLINICAL IMMUNOLOGY AND ALLERGOLOGY

Ye.M.Neyko, N.R.Matkovska, V.Ya.Kaminsky, P.R.Gerych, V.Yu.Vyshyvanjuk, I.O.Kostitska, O.M.Suholytka, D.B.Solomchak

Ivano-Frankivsk National Medical University

Резюме. В статті розглядаються методи організації самостійної роботи студентів при вивченні курсу клінічної імунології та алергології. Надаються поради щодо організації аудиторної та позааудиторної самостійної, індивідуальної та науково-дослідницької роботи студентів. Доводиться роль цих форм навчання у формуванні самостійності як риси характеру, бажанні подальшого самоудосконалення та безперервного самостійного навчання лікаря-спеціаліста для підвищення своєї кваліфікації.

Ключові слова: самостійна робота студентів, індивідуальна робота, імунологія та алергологія.

Резюме. В статье показаны методы организации самостоятельной работы студентов при изучении курса клинической иммунологии и аллергологии. Даются советы относительно организации аудиторной и внеаудиторной самостоятельной, индивидуальной и научно-исследовательской работы студентов. Доказывается роль этих форм учебы в формировании самостоятельности как черты характера, желании последующего самосовершенствования и непрерывной самостоятельной учебы врача-специалиста для повышения своей квалификации.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, индивидуальная работа, иммунология и аллергология.

Summary. In the article the methods of organization of independent work of students at the study of discipline of clinical immunology and allergology were showed. Advices in relation to organization of independent work on the practical lessons, at home, individual and science works of students are given. There is a role of independent work of student in forming of independence as character traits, subsequent study for an increase of the medical qualifications.

Key words: independent work of students, individual work, immunology and allergology.